

FOLKETINGET

Europaudvalget

EU-konsulenten

EU-note

Til: Udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Dato: 21. oktober 2010

OMTRYKT: 3. november 2010 (De sidste to afsnit i noten er rettet)

Lissabontraktaten ændres for at gøre plads til flere medlemmer af Europa-Parlamentet

Sammenfatning

Lissabontraktaten står til at blive ændret efter at den har været i kraft i mindre end et år. Det skyldes beslutningen om en ny fordeling af medlemmerne af Europa-Parlamentet, som skal sættes i værk i den nuværende valgperiode. Dette kræver en midlertidig undtagelse til traktatens krav om, at Parlamentet maksimalt må bestå af 751 medlemmer. Beslutningen indebærer også, at 12 EU-lande skal vælge hvordan de vil udpege tilsammen 18 ekstra medlemmer. Det kan ske 1) ved direkte ad hoc valg til Parlamentet, 2) på grundlag af resultaterne fra 2009-valget eller 3) ved at det nationale parlament udpeger medlemmerne. Den nye fordeling berører ikke de danske medlemmer af Parlamentet.

Lissabontraktaten trådte i kraft den 1. december 2009. De nye regler i traktaten om Europa-Parlamentet bestemmer bl.a., at antallet af medlemmer af Parlamentet ikke må overstige 751 (750 plus formanden). Traktaten fastsætter dog ikke fordelingen af parlamentsmedlemmer pr. medlemsstat, men overlader afgørelsen til Det Europæiske Råd med enstemmighed på Europa-Parlamentets initiativ og med dets godkendelse.

Hvorfor er der behov for en ændring af Lissabontraktaten?

Irsk nej skabte forsinkelse

Blandt andet på grund af det irske nej til Lissabontraktaten ved folkeafstemningen i juni 2008 kunne traktaten ikke træde i kraft så hurtigt som der oprindeligt var lagt op til. Derfor måtte valget til Europa-Parlamentet i juni 2009 gennemføres efter Nicetraktatens bestemmelser.

Mens man afventede resultatet af landenes ratifikationer af Lissabontraktaten vedtog Det Europæiske Råd den 11.-12. december 2008 en erklæring om, at der – i tilfælde af Lissabontraktatens ikrafttræden - skulle fastsættes overgangsbestemmelser vedrørende Parlamentets sammensætning. Erklæringen blev fulgt op af en afgørelse fra Det Europæiske Råd den 18.-19. juni 2009 – kort efter valget til Europa-Parlamentet i juni 2009 – som fastlagde en ny fordeling af pladserne i Parlamentet. Den nye fordeling betød, at 12 medlemsstater samlet set skulle have 18 ekstra pladser i Parlamentet, hvis Lissabontraktaten trådte i kraft. Derimod ville Tyskland miste 3 pladser på grund af loftet på 96 medlemmer pr. medlemsstat, der er indført i Lissabontraktaten.

Ny fordeling skal gælde fra nuværende valgperiode

Samtidig blev det bestemt, at de nye pladser allerede skulle besættes i den nuværende valgperiode (2009-2014). Tyskland, som med Lissabontraktaten mister 3 pladser, bevarer dog disse indtil udløbet af valgperioden. Afgørelsen betød, at antallet af pladser i Parlamentet for den resterende del af den nuværende valgperiode ville komme op på 754. Med traktatens loft på 751 pladser er der derfor behov for en ændring af traktaten.

Hvilke lande får ekstra medlemmer?

Med den nye fordeling vil otte lande (Polen, UK, Holland, Italien, Bulgarien, Slovenien, Malta og Letland) få ét ekstra medlem, tre lande (Østrig, Frankrig og Sverige) får to ekstra pladser mens en enkelt land (Spanien) får fire ekstra pladser. Det er også Spanien, der har presset på for at den nye fordeling skulle træde i kraft midt i valgperioden.

Beslutningen om at besætte de ekstra pladser midt i valgperioden (2009-2014) betød, at der i lande, der får flere medlemmer, skulle findes en måde at udvælge de ekstra medlemmer på for den resterende del af valgperioden 2009-2014.

Regeringskonferencen

En ændring af traktaten kræver, at der vedtages en ændringstraktat eller en ændringsprotokol. Efter Lissabontraktaten skal der ved fremtidige traktatændringer nedsættes et konvent. Det kan dog også ved mindre, tekniske ændringer af traktaterne besluttes at indkalde en regeringskonference, hvis Parlamentet giver sin tilslutning til det.

Den 4. december 2009 fremlagde det spanske formandskab et forslag til ændring af traktaterne for så vidt angår sammensætningen af Europa-Parlamentet. Forslaget bestod i et udkast til ændring af protokol nr. 36 om overgangsbestemmelser. Udkastet blev behandlet på DER-mødet i december 2009.

Den 6. maj 2010 accepterede Europa-Parlamentet, at sagen ikke krævede indkaldelse af et konvent og godkendte ved samme lejlighed de foreslåede ændringer til traktaten.

Ændringsprotokollen blev efterfølgende vedtaget på en regeringskonference i Bruxelles den 23. juni 2010.

Hvordan skal de ekstra pladser i Europa-Parlamentet besættes?

Det Europæiske Råd fastlagde på mødet den 18.-19. juni 2009 tre måder, hvorpå de 12 EU-lande kunne udpege deres ekstra medlemmer til Europa-Parlamentet. De tre løsninger, som også er indskrevet i udkastet til ændringsprotokollen, er at vælge de ekstra medlemmer:

- 1) ved **almindelige direkte ad hoc-valg** til Europa-Parlamentet
- 2) på grundlag af **resultaterne fra Europa-Parlaments-valget i juni 2009**
- 3) ved at det **nationale parlament udpeger** det nødvendige antal medlemmer blandt sine medlemmer.

Hvordan har EU-landene valgt at udpege deres ekstra medlemmer?

Ingen af de 12 lande har valgt løsning nr. 1), dvs. at vælge de ekstra medlemmer ved at afholde nye valg af de til Europa-Parlamentet efter de almindelige regler. Dette ville formentlig også have været en uforholdsmæssig dyr løsning.

Ti af de tolv berørte EU-lande (**Polen, UK, Holland, Bulgarien, Slovenien, Malta, Letland, Østrig, Sverige og Spanien**) havde allerede inden valget til Europa-Parlamentet i 2009 taget højde for de ekstra medlemmer for det tilfælde, at Lissabontraktaten ville træde i kraft. De baserede derfor valget på resultaterne af 2009-valget.

Italien har endnu ikke taget stilling til, hvilken løsning, man vil vælge. Dette vil først ske i forbindelse med behandlingen af forslaget til ratifikationslov.

Frankrig har valgt løsning nr. 3) som er at lade den franske Nationalforsamling udpege Frankrigs to medlemmer. Ifølge den franske regering har det nemlig ikke har været muligt at basere sig på valgresultatet fra juni 2009.

Dette skyldes ifølge den franske regering:

- at der ikke – før det franske valg til Europa-Parlamentet i juni 2009 - var nogen juridisk mulighed for at foregribe valget af de to ekstra medlemmer, bl.a. som følge af den usikkerhed, der dengang var forbundet med Lissabontraktatens skæbne
- at den franske forfatning og de franske valgeregler er til hinder for, at man i dag kan gå tilbage til valgresultaterne fra juni 2009 og vælge de to næste på listen. Dette begrundes bl.a. med henvisning til det franske valgssystem, hvor mandaterne er fordelt mellem otte valgkredse proportionalt med deres befolkning. Valget i 2009 blev afholdt på baggrund af de på det tidspunkt tilgængelige befolkningstal, som er fra 2006. I dag råder man imidlertid over tal fra 2007, som giver et mere retvisende billede af befolkningstallet ved 2009-valget. Såfremt mandaterne i dag skulle fordeles mellem valgkredsene, ville man skulle vælge mellem at basere sig på tallene fra 2006 (som dannede grundlag for valget i juni 2009) eller på tallene fra 2007 (som ligger tættere op ad befolkningstallet ved valget i juni 2009). Regeringen gør gældende, at uanset hvilken løsning man hælder til, ville det retsligt kunne anfægtes.

På denne baggrund valgte Frankrig løsning nr. 3). Nationalforsamlingen ventes derfor at udpege et medlem fra regeringssiden og et medlem fra oppositionen. Forslaget til ratifikationslov er for øjeblikket forelagt for det franske statsråd (*Conseil d'Etat*), inden det skal forelægges det franske parlament.

Den franske udpegning af de to medlemmer gennem Nationalforsamlingen har dog skabt nogen debat i Europa-Parlamentet og i Frankrig, da den bryder med princippet om at medlemmerne af Europa-Parlamentet skal vælges med almindelige, direkte valg.

Sagens forelæggelse for Europaudvalget

Den danske regering har orienteret Europaudvalget om sagen, dels i forbindelse med forelæggelsen og afrapporteringen fra møderne i Det Europæiske Råd, dels i forbindelse med forelæggelsen af rådsmøder for almindelige anliggender og udenrigsanliggender.

Europaudvalget blev skriftligt orienteret om sagen den 8. december 2008 forud for mødet i Det Europæiske Råd i december 2008¹. Statsministeren udtalte under sin afrapportering fra mødet den 17. december 2008, at der var *"enighed om, at der skal findes en løsning i forhold til antallet af medlemmer af Europa-Parlamentet for at tilgodese de lande, der i første omgang går glip af pladser, fordi parlamentsvalget jo kommer til at finde sted på grundlag af Nicetraktaten."*²

I forbindelse med afrapporteringen fra Det Europæiske Råds møde i Europaudvalget den 15. december 2009 udtalte statsministeren: *"Endelig traf vi – som jeg også stillede i udsigt, da jeg var her sidst – beslutning om at tage det første formelle skridt til at indkalde til en regeringskonference med det formål at gennemføre en særlig overgangsordning om sammensætningen af Parlamentet, der tager højde for, at parlamentsvalget blev afholdt efter den gamle traktat. Der er nogle lande, som i virkeligheden burde have en større repræsentation end den, de nu har"*³

I regeringens samlenotat af 2. juni 2010 forud for Europaudvalgets møde den 11. juni 2010 gennemgik regeringen indholdet af regeringskonferencen, herunder de tre valgmuligheder, som de 12 EU-lande kunne anvende med henblik på at udpege deres ekstra medlemmer⁴.

For så vidt angår spørgsmålet om regeringen burde have **forelagt regeringskonferencen til forhandlingsoplæg** i Europaudvalget, henviste udenrigsministeren på mødet den 11. juni 2010 til, at sagen havde været forelagt skriftligt for Europaudvalget i december (2009), men at det ikke var et forhandlingsoplæg, fordi der var tale om en teknisk tilpasning uden politisk indhold⁵. Dette svar bekræftede udenrigsministeren efterfølgende i sit svar på

¹ Se regeringens forelæggelse her:

<http://www.eu-oplysningen.dk/upload/application/pdf/c099ccbc/2009alm141.pdf>

² Se den fulde tekst her: <http://www.euo.dk/upload/application/pdf/425709e1/08171.pdf>

³ Se referatet fra mødet her:

<http://www.eu-oplysningen.dk/upload/application/pdf/c099ccbc/09219.pdf>

⁴ Se samlenotatet - Rådsmøde 3022+3023 - bilag 1 (s. 19) her:

<http://www.euo.dk/upload/application/pdf/fcfab221/30223023-1.pdf>

⁵ Se referatet fra mødet den 11. juni 200 her:

<http://www.eu-oplysningen.dk/upload/application/pdf/c099ccbc/09481.pdf>

spørgsmål 1 af 14. juni 2010, stillet af Lone Dybkjær. I svaret oplyses det nærmere:

"Forelæggelsen af regeringskonferencer beror som andre sager, der forelægges for Folketingets Europaudvalg, på en væsentlighedsvurdering, hvor kun sager af større rækkevidde fremlægges til forhandlingsoplæg, jf. beretning fra markedsudvalget afgivet 29. marts 1973.

I den konkrete sag er der tale om en regeringskonference om et begrænset emne, der udelukkende skal ses som en teknisk tilpasning af traktatgrundlaget. Tilpasningen gælder frem til 2014, hvor indeværende valgperiode for Europa-Parlamentet udløber. Endvidere hører det med til billedet, at antallet af danske medlemmer af Europa-Parlamentet før og efter den tekniske tilpasning forbliver uændret på 13.

På den baggrund har vurderingen i regeringen været, at der ikke var tale om en sag af større rækkevidde".

Den 13. oktober 2010 har Per Clausen stillet udenrigsministeren følgende **samrådsspørgsmål** (KOM (2010) 0189, samrådsspørgsmål A):

"Ministeren bedes oplyse, hvordan hun kan omtale en sag, som betyder, at man fraviger princippet om, at medlemmerne af Europa-Parlamentet vælges, men i stedet udpeges, som en "teknisk tilpasning", som ikke har "større betydning" jf. hendes svar på KOM (2010) 0189 – spørgsmål 1 og om hun mener, at hun i denne sag har orienteret folketinget tilfredsstillende og retvisende?"

Det danske forslag til ratifikation af ændringsprotokollen

Ifølge regeringen kræver ratifikationen af ændringsprotokollen ikke Folketingets samtykke efter Grundlovens § 19.

Udenrigsministeren har imidlertid valgt at indhente Folketingets samtykke og fremsatte den 7. oktober 2010 et forslag til folketingsbeslutning (B2) om Danmarks ratifikation af ændringsprotokollen⁶. Forslaget skal efter planen først behandles i Folketinget den 28. oktober 2010 og andenbehandles den 9. november 2010.

Med venlig hilsen

Thomas Fich
(3611)

⁶ Se beslutningsforslaget her: <http://www.ft.dk/samling/20101/beslutningsforslag/B2/index.htm>